

Jerzy Borejsza.

Tezy do referatu. "Rola Pisarza w Nowej Rzeczywistości"

I.

Przemiany gospodarcze wpływające z wstrząsu wojennego oraz przemiany polityczne - rewolucja łagodna - wyprzedziły rewolucję kulturalną. Na odcinku kulturalnym jesteśmy spóźnieni, stąd nożyce rozwarte między przemianami gospodarczo-politycznymi a rewolucją świadomościowo-kulturalną. Jeżeli w innych krajach gruntowne przemiany wywołały równoczesne głębokie fermenty na odcinku teatru, filmu, publicystyki twórczej, poezji i prozy - w Polsce jest spóźnienie, nierównomierność rozwoju, stanowisko często defenzywne miast ofenzywne. Opis tego zjawiska.

II.

Przyczyny i skutki tego zjawiska:

- a/ Drugoplanowe przyczyny:
Strata kadrów kulturalnych, przemęczenie powojenne, zniszczenie bazy technicznej,
- b/ Błędne skierowanie uwagi na tory nieistotne. Związanie głównego ogniakrzyżowego dyskusji na teologję katolicką, przy pominięciu istotnego ogniawstecznego, grupującego się wokół PSL. Miast podjąć nić podępu polskiego, przeciętą po pozytywizm i cały ogień skierować przeciwko kontynuacji mistycyzmu Młodej Polski w epoce międzywojennej i po drugiej wojnie w postawie mistycyzmu chłopsko-
rolniczego, wiejskiego romantyki
mańskiego /agraryzm, ruralizm, ideologja Niecki, Miłkowskiego, Maja, Radlińskiej/ pominięto główne niebezpieczeństwo milczeniem, wysunięto na plan pierwszy mniej istotną sprawę ideologii katolicyzmu, przechodząc na głównych odcinkach do defenzywy.
- Publicystyka kulturalna przemilczała podstawowe zagadnienia teatru i filmu niepotrzebnie i sekciarsko, wdając się w dyskusję, prowadząc do błędnego traktowania szkół literackich.
- d/ Sekciarstwo doprowadziło do wynaturzenia i bebeczomanji, kompromitującej nasze środowisko.

*WRN
OMR
Referat
w
Instytucji
w
Warszawie*

III.

Po okresie przemian gospodarczych i politycznych, które jeszcze trwają, ~~wstępujemy w okres kampanji wyborczej~~, który jest przede wszystkim okresem walki o głębokie przemiany w świadomości narodu, a więc okresem walki przede wszystkim na odcinku kulturalnym, na froncie pisarza. Jeżeli przemiany kulturalne nie podciągną się do poziomu przemian gospodarczo-politycznych grozi nam ^{stagnacja} ~~wstęgnięcie~~ na wszystkich odcinkach. Zwycięstwo bloku PSL-owsko-reakcyjnego jest przekreśleniem całego postępu kultury polskiej, oddaniem jej na łup mętniactwa, mistycyzmu i faszyzmu pod osłoną chłpomaństwa. Stąd udział pisarzy całego zespołu pracowników kultury w najbardziej aktywny ~~spóśób w akcji wyborczej~~, jest obowiązkiem nie tylko wobec narodu, ale i wobec siebie. Drobnomieszczańskie i tchórzowski wycofywanie się od walki w postaci modnych nastrojów emigracyjnych na czas wyborów jest nie tylko antypartyjne, ale krótkowzroczne i nie etyczne.

IV.

Jako środowisko nie tylko partyjne, ale zgodnie ze Statutem, ogólnonarodowe, przeprowadzamy linię podziału nie między marksizmem a nie-marksizmem, a między postępowością, której wyrazicielem są różne środowiska ideologiczne, wśród których przoduje nurt marksistowski, a środowiskiem wstecznym, post-faszystowskim i pre-faszystowskim. /Przykład francuski i hiszpański/ Nie uznajemy ekskluzywizmu żadnej formy literackiej, prowadzącego do sekciarstwa i walk nie istotnych.

Nawracamy do nici tradycyjnej, wiążącej nas z pozytywizmem polskim i aczkolwiek odrzucamy reakcję, która przyszła z Młoda Polska i tym, co nastąpiło w okresie ~~przejściowym~~ międzywojennym, potrafimy tam wyłuskać to wszystko, co było cenne. Przeciwstawiamy się wszelkimi nagonkom przeciwko romantyzmowi polskiemu jako całości i potrafimy oddzielić nurt postępowy, rewolucyjny, którego kontynuacją był pozytywizm i nasz nurt, od romantyzmu wstecznego i mistycznego. *Strome ni mi tu nawdorego*

W wytycznych pracy na odcinku kulturalnym należy rozróżnić z punktu widzenia bezpośredniości oddziaływania odcinki krótkofalowe, jak ^(publicystyka) teatr, film, dramaturgia, scenariusze, oraz długofalowe literatura piękna i całoksz-

tańt naszej pracy oświatowo-kulturalnej.

Wobec szczupłości naszych sił, uderzeniowy wysiłek naszego środowiska, powinien być skierowany przede wszystkim na odcinek publicystyki twórczej, ideologicznej, teatru, kina. Repertuar teatrów, estrady, filmu, radia, musi ulec natychmiastowym przemianom. Nie mniej jednak nie powinien być zaniedbany odcinek długofalowy, pamiętając o tym, że każda nowa książka naukowa, beletrystyczna czy poetycka jest naszą wielką bronią i argumentem wobec narodu.

V.

Wnioski organizacyjne. Ministerstwo Kultury i Sztuki powinno otrzymać na odcinku repertuarowym, zarówno wobec teatrów jak i filmu moc egzekwatywy. Powinny być ogłoszone zarówno konkursy dramaturgiczne, jakoteż opracowana polityka wznowień. Publicystyka nasza musi mieć ośrodek stałej kontroli i dyskusji ideologicznej. Środki artystyczne akcji propagandowej nie mogą pozostawać poza kontrolą naszego środowiska pisarskiego.

Powinien w Warszawie powstać teatr eksperymentalny, projekt Schillera/ oraz powinien być przekształcony Instytut Byrskich w Kazimierzu. Wszystkie te ośrodki powinny współdziałać z Komisją Wyborczą Pisarzy.

Należy okazać wszelkiej pomocy ośrodkom kulturalno-wydawniczym, jak "Czytelnik", będącym kontynuatorem w nowej rzeczywistości tradycji Ossolineum, jakoteż innych ośrodków wydawniczych, przy synchronizacji całej akcji wydawniczej i ~~podporządkowaniu jej rozgrywece wyborczej~~.

Winny odbywać się częste narady pisarskie na wzór obecnych.